

Valtuustoaloite 5.5.2025

Poikkihallinnollinen selvitys maksuttoman varhaiskasvatuksen mahdollistamisesta vaasalaisille perheille

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) mukaan kunnalla on oikeus periä asiakasmaksu järjestämästään varhaiskasvatuksesta. Maksun suuruus määräytyy varhaiskasvatuksen tuntimäärän, perheen tulojen ja koon perusteella. Kokoaikaisesta varhaiskasvatuksesta perittävä asiakasmaksu voi 1.8.2024 alkaen olla enintään 311 euroa kuukaudessa nuorimmasta lapsesta. Mikäli maksu jää alle 30 euron, sitä ei peritä lainkaan. Asiakasmaksujen tuloarvoja tarkistetaan kahden vuoden välein indeksin mukaisesti.

Kuntaliiton vuoden 2024 kyselyn mukaan 251 kunnasta 210 peri asiakasmaksuja varhaiskasvatuksesta, eli 83,7 %. Vuonna 2022 vastaava osuus oli 92 % (231 kuntaa). Tuoreimman kyselyn perusteella 23 kuntaa ei peri varhaiskasvatuksesta asiakasmaksuja lainkaan, ja 16 kunnalla on päätös maksuttomuuden toteuttamisesta. Näin ollen maksuton varhaiskasvatus on kokonaan käytössä 35 kunnassa – huomattava kasvu verrattuna vuoden 2022 tilanteeseen, jolloin vastaava määrä oli 12 kuntaa. Lisäksi 11 kunnassa varhaiskasvatus on osittain tai kokonaan maksutonta 5-vuotiaille.

Vaasan tavoitteena on houkutella uusia lapsiperheitä kaupunkiin sekä kotimaan sisäisen muuttoliikkeen että työperäisen maahanmuuton kautta. Tällä hetkellä maksutonta varhaiskasvatusta tarjoavat pääosin alle 5 000 asukkaan kunnat. Suuremmissa, yli 20 000 asukkaan kunnissa varhaiskasvatuksen maksut ovat edelleen yleisiä. Vaasassa noin puolet varhaiskasvatuspalveluja käyttävistä perheistä ei tulojensa perusteella maksa asiakasmaksuja lainkaan.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Vaasan kaupunki laatii poikkihallinnollisen, kattavan selvityksen maksuttoman varhaiskasvatuksen mahdollistamisesta sekä sen edellytyksistä ja vaikutuksista. Selvityksen tarkoituksena on tuottaa monialaisesti tietoa, jonka pohjalta voidaan arvioida maksuttoman varhaiskasvatuksen potentiaalia osana kaupungin kehittämistä. Selvitys toimii tiedollisena tukena virkamiehille ja päättäjille, ja se tuodaan kokonaisuudessaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Selvityksessä tulee vähintään huomioida seuraavat osa-alueet:

1. Maksuttomuuden markkinallinen arvo ja vaikutus kaupungin vetovoimaan:

- Maksuton varhaiskasvatus Vaasassa voisi erottua edukseen muiden C23-kaupunkien joukosta ja vahvistaa kaupungin vetovoimatekijöitä.
- Arvio maksuttomuuden mahdollisesti aiheuttamasta muuttovetovoimasta ja väestönkasvusta.

2. Taloudelliset kustannukset kaupungille:

- Arvio maksutuottojen vähenemisestä ja vaikutuksesta varhaiskasvatuksen talousarvioon.
- Selvitys palveluverkon nykyisestä kapasiteetista ja mahdollisista kehittämistarpeista.
- Mahdollisten lisäpaikkojen ja henkilöstötarpeiden kustannusarvio.

3. Maksuttomuuden positiiviset talousvaikutukset:

- Vaikutus työllisyyteen, erityisesti paikkamäärien mahdollisen kasvun kautta.
- Verotulojen kehitys suhteessa mahdolliseen väestönkasvuun ja parantuvaan työllisyyteen.
- Hallinnolliset säästömahdollisuudet varhaiskasvatusmaksujen käsittelyn ja perinnän poistumisesta.
- Kuntalaisten ostovoiman vahvistuminen ja siitä seuraavat mahdolliset vaikutukset paikalliseen kulutukseen ja yritysten yhteisöverokertymään.
- Pitovoiman vahvistaminen. Asukastyytyväisyyskyselyissä kunnallisten palvelujen, kuten varhaiskasvatuksen, koettu laatu ja saavutettavuus korreloivat vahvasti muuttohalukkuuden kanssa. Maksuton varhaiskasvatus voi osaltaan hillitä muuttohalukkuutta isompiin kaupunkeihin tai ympäröiviin kuntiin, joissa asumiskustannukset voivat olla Vaasaa edullisempia.

Emine Karakan

Emine Karakan (vihr.)

Mato Perä

[Signature]

[Signatures]

[Signatures]